
MUSIKKEN UDEN NAVN - MUSIKERE OG KOMPONISTER, FORENER EDER

Fredagsbøn af cellist Morten Zeuthen

Engang var den klassiske musik magthavernes musik. Kirkens, adelens og borgerskabets. Det er slut nu, partiturmusikken har for første gang i 600 år ingen stærke forbundsfæller som vi skal gøre tilpas. Lad os nyde friheden. Og erkende de fælles problemer:

Det publikum, som kommer til koncert i dag, indfinder sig ofte på et ret spinkelt grundlag. Publikum opfatter – hvis vi ser bort fra den snævre inderkreds af abonnenter og kendere – det at gå til koncert som en løs chance, et vildskud, noget man prøver ved en tilfældighed. I en marketingsverden som vores, er dette håbløse vilkår for den seriøse musik.

I hvor høj grad er det vores egen fejl? Vi musikere og komponister er vist ikke særlig gode til at henvende os til publikum. Dette gør at den ny partiturmusik i dag knapt nok har noget ansigt udadtil, ligesom mange glimrende musikere som arbejder med ny musik det heller ikke har det.

Den ny musik har ikke engang et navn! Vi har i realiteten ikke noget mere mundret at byde på end vendingen ”den nye såkaldt moderne musik”, når det gælder den musik, der er Dansk Komponistforenings udgangspunkt. Hvordan kan man forvente at have en identitet når man ikke engang har et navn?

Der skal her gøres et forsøg: kan man bruge termen ”Partiturmusik”? Måske, men musik er jo lyd og klang, et partitur er af papir.

Hvad ellers: ”Ny Klassisk Musik” – jo, men hvordan kan musik være klassisk hvis den er skrevet i går? Og begrebet ”Moderne musik” går nok slet ikke, ingen komponist vil vedkende sig at hans stil eller indhold er noget modefænomen!

”Ny Musik” er til gengæld et så rummeligt begreb at dette varemærke med held søges erobret af andre musikgenrer.

Ikke des mindre *må* vi finde et navn, eller i hvert fald en identitet og et fællesskab, hvis genren skal overleve. Hvordan kan en kunstart opnå synlighed eller dialog med et publikum, hvis musikken i den grad unddrager sig identifikation, hvis de ny komponister trækker sig så meget tilbage fra genkendeligheden, så at genren hverken har navn eller identitet?

Hvor uforpligtet skal man være før man kan skabe noget originalt?

Sig nu ikke, at kompositioner i dag er så originale og forskellige, at der ikke mere kan tales om en genre. Sådan ser det ud fra skrivebordet, men oppe i helikopteren samler komponisterne og koncertformerne sig alligevel i kategorier, genrer og strømninger.

Når den ny musik skal karakterisere sig selv, går øvelsen ofte ud på at undsige så mange kendte begreber som muligt: min musik er ikke som det, og heller ikke som det... Og DMT lagde i sin slutfase spalteplass til megen velformuleret og begavet bakken ud af såvel kammermusikken, som orkestermusikken. Og senest profilerede en komponist sig ved ikke at ville kaldes komponist.

Jeg spørger ind imellem mine studerende på konservatoriet om de, hvis de blev vækket klokken fire om natten, kunne give *fem gode grunde til at de netop har valgt at bruge deres liv på at spille cello*. Spørgsmålet bliver ikke altid besvaret så sikkert som et

salmevers i den sorte skoles tid, men også mindre letflydende overvejelser går an. Under alle omstændigheder er dette spørgsmål relevant, hvis man tør håbe på at komme i kontakt med et publikum.

Det er mit indtryk at andre kunstnere her nemmere end komponister og musikere ved at formulere gode svar på spørgsmålet.

Og man kan frygte, at det er disse kunstnere, det ny publikum vil opsøge.

Den ny partiturmusiks vigen tilbage fra identifikation er en forståelig følge af ønsket om at eje den totale frihed, når der skal skabes noget nyt og egenartet. *Men* vi taler altså om den mindst korrumpere af alle kunstarter, og den friest stillede hylde i hele butikken. Kunne man ikke – i sagens tjeneste - vove det ene øje på identifikationens alter? Komponistkollektivet ”dygong” har for nylig i al beskedenhed stået for en lille kulturrevolution: man skal unægtelig langt tilbage i musikhistorien før man finder komponister som er mere kendte som kunstnerkollektiv end som individer! Det gælder også det New York baserede komponistkollektiv Bang on a Can som er et godt eksempel på samarbejde, som har været med til at bane vejen for individuelle komponisters arbejde. Vel og mærke i samarbejde med fremragende musikere! Prøv at skabe noget tilsvarende i Danmark.

Komponister siden Beethoven har haft mere end almindeligt svært ved at vedkende sig et kunstnerisk fællesskab. Det positive ved den totale kunstneriske frihed er en selvfølgelighed, men måske er det i disse år musiklivet betaler prisen herfor?

Ser mange komponister i dag først og fremmest sig selv som ensomme forskere, der indsamler nyt materiale til senere generationers bearbejdelse? Som deltagere på en musikkens Galathea-ekspedition, som videnskabsmænd, der filmer klarinetklapper i stedet for dybhavsfisk, og hvis opgave det er at stille spørgsmål frem for at give svar?

Hvis dette er tilfældet: Hvornår er vi så kommet så langt forud for vort publikum, at det aldrig nogensinde indhenter os, hverken æstetisk eller erkendelsesmæssigt?

Jeg tror på Treenigheden: Komponisten, Musikeren og Publikum.

Og jeg tror at individualiseringen og genibegrebet foreløbigt i den grad har fået sit.

Jeg kunne drømme om større samarbejdende grupper af musikere, komponister, tilhørere og idé-folk, som sammen vil kunne genrejse musikkens templer.

Så kære ny komponister: Vend ikke ryggen til koncertsalene i frustration eller ærgrelse. Vi *skal* bruge ny kompositioner, ny koncertformer og musikerprofiler i fremtiden, hvis ikke vores musik – trods tårnhøj kvalitet – skal gå under i ren og skær forudsigelighed og indavl. Støt jer til hinanden og til alle de gode unge musikere for hvem fremtiden ikke kan tænkes uden ny betagende musik.

Held og lykke med laptoppen, med reklameindustrien, filmmusik, lyddesign og ringetoner. Men jeg tror vi alle i det lange løb kommer til at savne en scene hvor musikken - i al sin vidunderlige abstraktion - forbliver det primære.

Morten Zeuthen
